

Jeshuan (so. Jeesuksen) muistoateria ja pääsiäistapahtumat

”Ja kun hetki tuli, asettui Hän aterialle ja apostolit Hänen kanssansa ... Ja Hän otti **leivän**, kiitti, mursi ja antoi heille ja sanoi: ‘Tämä on **Minun ruumiini**, joka teidän edestänne annetaan. *Tehkää se Minun muistokseni*’. Samoin myös **maljan**, aterian jälkeen, ja sanoi: ‘Tämä **malja on Uusi Liitto Minun veressäni**, joka teidän edestänne vuodatetaan’ (Lk 22:15-20);

”.. olen saanut Herralta sen ... että Herra Jeshua *sinä yönä*, jona Hänet kavallettiin, otti **leivän**, kiitti, mursi ja sanoi: ‘Tämä on **Minun ruumiini**, joka teidän edestänne annetaan; *tehkää tämä Minun muistokseni*’. Samoin Hän otti myös **maljan** aterian jälkeen ja sanoi: ‘Tämä **malja on Uusi Liitto Minun veressäni**; niin usein kuin te juotte, *tehkää se Minun muistokseni*’. Sillä *niin usein kuin* te syötte tätä leipää ja juotte tämän maljan, te **julistatte Herran kuolemaa, siihen asti** kuin Hän tulee” (1Kr 11:23-26).

UL:ssa **Jeshuan muistoaterian, Herran aterian**, perustus on Hänen *ainutkertainen Lunastajana ihmiseksi tuleminen, ristinkuolemansa ja ylösnousemuksensa*, Kirjoitusten mukaan (1Kr 15:1-8; Lk 24:25-49; Jes 7:14; 9:5,6):

”Sillä Messias ei mennyt käsillä tehtyyn kaikkein pyhimpään ... Eikä Hän mennyt **uhratakseen** itseensä **monta kertaa**, niin kuin ylimmäinen pappi [VL:ssa] ... sillä muutoin Hänen olisi pitänyt kärsiä **monta kertaa** ... mutta nyt Hän on **yhden ainoan kerran** maailmanajojen lopulla ilmestynyt poistaakseen synnin ... Sillä Hän on **yhdellä ainoalla uhrilla ainiaaksi** tehnyt täydelliseksi ne, jotka pyhitetään” (Hb 9:24-26; 10:14).

Kun Jeshua oli ristillä tehtynä *meidän tähtemme synniksi*, Syntiuhrin viimeisistä hetkistä lihan ja veren ruumiissa on Kirjoituksiin talletettu teksti:

”.. sanoi Hän: ‘**SE ON TÄYTETTY**, ja kallisti päänsä ja *antoi* henkensä” (Jh 19:30).

Raamatun oppi **yhdestä ainoasta uhrista**, joka on saatettu päätökseen, ja **jota ei milloinkaan toisteta**, eikä voi millään muilla uhreilla täydentää, on niin täydellisen yksiselitteinen ja selvä, ettei sen perusteluun sinänsä ole enempää tarvetta.

Asettaessaan *muistoateriansa* **Herra Jeshua** puhui aterian *leivästä* ja *viinistä* vertauskuvallisessa, symbolisessa merkityksessä, mikä käy täysin selkeästi ilmi *asetussanoista*, kun niitä luetaan Raamatun kontekstissa ja Sanan kirkkaassa valossa:

”Ja kun hetki tuli, asettui Hän aterialle ... Ja Hän otti **leivän** ... ja sanoi: ‘*Tämä on Minun ruumiini, joka [ruumis] teidän edestänne annetaan [ristinkuolemaan]. Tehkää se Minun muistokseni*’ [ei: *‘muuttakaa* nämä aineet todellisesti Minun ruumiikseni ja verekseni ja *uhratkaa* näin Minut yhä *uudelleen ja uudelleen*’; eikä myöskään: syökää ja juokaa näitä saadaksenne syntyne anteeksi, iankaikkisen elämän ja kuolemattomuuden] ... *samoin* myös **maljan**... ja sanoi: ‘*Tämä malja on Uusi Liitto Minun veressäni, joka [veri] teidän edestänne [yhden ainoan kerran] vuodatetaan*’ [maahan - ei toistuvasti suuhun] (Lk 22:15-20).

Myös apostoli **Paavali** kirjoittaa siitä, mitä **Jeshua** asetti *muistoaterialla*:

”Sillä minä olen saanut Herralta sen, minkä myös olen teille tiedoksi antanut, että **Herra Jeshua sinä yönä**, jona Hänet kavallettiin, otti **leivän** ... ja sanoi: ‘**Tämä on Minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan** [syntiuhrina ristille]; **tehkää tämä Minun muistokseni**’ ... Samoin Hän otti myös **maljan** ... ja sanoi: ‘Tämä malja on **Uusi Liitto** [joka *kerran* tehdään] **Minun veressäni** [joka *kerran* vuodatetaan - maahan]; niin usein kuin te juotte, **TEHKÄÄ SE MINUN MUISTOKSENI**’. Sillä *niin usein* kuin te syötte tätä leipää ja *juotte* tämän maljan, **te julistatte Herran kuolemaa, siihen asti** kun Hän tulee” (1Kr 11:23-26).

Sanoma on hyvin selvä: *muistoaterialla* syödään ja juodaan Jeshuan ruumiin ja veren *vertauskuvia*, symboleja. *Leipää* syödään ja *viinimaljasta* juodaan **Jeshuan ja Hänen lunastustekonsa muistoksi**. Näin tehtäessä **tällä teolla julistetaan Herran kuolemaa – siihen asti kun Hän tulee** – eivätkä leipä ja viini missään vaiheessa *muutu* Kristuksen ruumiiksi ja vereksi, ei enempää katolisen, kuin luterilaisenaan määrittelyn mukaan. Ja kaiken lihan, josta veri ei ole laskettu ja veren syöminen ja juominenhan olivatkin – ja ovat – ehdottomasti kiellettyjä, sekä Vanhan että Uuden Liiton järjestyksessä (3Ms 17:10-14; Apt 15:20).

Missään ei ole sanaakaan siitä, että **muistoaterialla** syötäisiin ja juotaisiin *todellisesti* lihaksi ja vereksi *muutettuja* leipää ja viiniä. Jeshua sanoi, että *muuttamatta* ne ovat sitä mitä ovat, ja Hän ei sanonut, että leipä ja viini olisivat olleet ristillä, vaan Hän, ruumiinsa ja verensä. Myöskään Hän ei sanonut, että Hän, taikka ruumiinsa ja verensä olisivat – kirkkokuntien määrittelyn mukaan – jotenkin ”todellisesti läsnä” muistoaterialla tai sen aineissa, ja joista sitten vuodatuisi syöjiin ja juojiin syntien anteeksisaaminen, elämä ja autuus, kuolemattomuus ja iankaikkinen elämä. –Pois se!

Jeshuan muistoateria seurakunnassa on jotakin kokonaan muuta kuin sen perin juurin pakanalliset ja saastaiset väärrennökset, juurenaan kirkollinen, katolinen ”*kaikkeinpyhin alttarin sakramentti*”. Puhuessaan Jh 6:47-58 ”*lihansa syömisestä ja verensä juomisesta*”, Jeshua ei puhunut lainkaan muistoateriastaan, vaan *itsestään* maailman **Vapahtajana, Lunastajana ja Pelastajana**, ”*elämän leipänä*”. Hän sanoi:

”Se leipä [uhri], jonka Minä [yhden ainoan kerran!] annan, on Minun lihani **maailman** [kr. *kosmos* = maailmankaikkeus, universumi, vrt. mm. 1Ms 2:17; 3:17-19; Jh 3:16; 1Jh 2:2; Rm 4:13; 8:17-23] **elämän** puolesta” (Jh 6:51).

Eikä sillä että Hän toisaalla, opettaessaan muistoateriastaan, sanoi aterian leipää ruumiikseen ja viiniä vereksen, ole muuta tekemistä Jh 6:47-58:n kanssa, kuin että molemmat – kumpikin omalla tavallaan – viittaavat lunastukseen. Iankaikkinen elämä ei Raamatun opetusten mukaan tule ihmiseen *fyysisellä* syömisellä eikä juomisella, tehdään sellainen sitten Hänen nimessään tai ei. Jumala antoi **Poikansa uhriksi** ja **elämän leiväksi**, ettei yksikään, joka *usko*o Häneen ja

Hänen sijaishuolemaansa syntyensä sovittajana hukkuisi, vaan hänellä olisi iankaikkinen elämä Hänen veressään (Jh 3:16; Rm 3:21-26). Saman asian sanoi Jeshua em. Johanneksen tekstissä:

”**Tämä** on se leipä, joka **tulee alas taivaasta**, että joku **söisi** siitä **eikä kuolisi**. Minä olen elämän leipä.” [Jh 6:59].

Mitä on tämä syöminen, mistä Jeshua tässä puhuu? Jumalallisen syömistä ja juomista koskeva opetuksen perustus on jo VL:n Kirjoituksissa, kun puhutaan Israelin Jumalasta ja israelilaisista erämaavaelluksella – uskovien esikuvallisella taivasmatkalla – maailman, synnin erämaan, halki kohti Luvattua Maata:

”Ja Mooses ja Aaron, Naadab ja Abihu ynnä seitsemänkymmentä Israelin vanhinta nousivat vuorelle. Ja he **näköivät Israelin Jumalan** ... ja he **katselivat** Jumalaa, **söivät** ja **joivat** ... Ja **Herran kirkkaus** laskeutui Siinain vuorelle, ja pilvi peitti sen **kuusi päivää**; ja **seitsemäntenä päivänä** Hän huusi Moosesta pilven keskeltä. Ja Herran kirkkaus **näytti israelilaisten silmissä kuluttavalta tulelta**” (2Ms 24:8-11,16,17).

Moosesen tekstistä on Raamatun valossa lupa päätellä, että he näköivät **Hänen kirkkautensa**, mutta eivät *konkreettisesti* Häntä ja Hänen kasvojaan, koska Kirjoitukset toisaalla todistavat, että Häntä ei kukaan ole koskaan sillä tavalla nähnyt, eikä tässä ajassa kuolematta voi nähdä (Jh 1:18; 2Ms 33:20). Nämä Sanankohdat huomioiden lienee ymmärrettävä myöskin Jaakobin kokemusta 1Ms 32:30.

Jumalan ”syömisestä” ja ”juomisesta” puhuvat Kirjoitukset viittaavat ennen kaikkea Hänen *hengelliseen läsnäolonsa*, joka ravitsee hengellisesti, ja jota kansansa sai nauttia. Sen Israel kohtasi Siinain vuorella ja siinä jatkuvassa huolenpidossa ja johdatuksessa, minkä se sai kokea siinä *tulenhohhteessa* ja *pilvenpatsaassa*, joka sitä päivin ja öin johdatti ja varjeli, ja joka kirkkaus ilmestysmajassa ja sen yllä laskeutui heidän keskuuteensa, täyttäen heidän jokaisen todelliset tarpeensa. Pyhät Kirjoitukset kertovat siitä mm. näin:

”Veljet, en tahdo pitää teitä tietämättöminä siitä, että isämme olivat kaikki **pilven alla** ... ja **söivät** kaikki samaa **hengellistä ruokaa** ja **joivat hengellistä juomaa**. Sillä he joivat **hengellisestä Kalliosta**, joka heitä seurasi; ja se **Kallio oli Messias**” (1Kr 10:1-4).

Vanhan Liiton seurakunta söi ja joi **Messiasta** tällä tavalla – aivan niin kuin UL:kin seurakunta tekee (2Kr 3:18) – eikä vain Siinailla, vaan *koko* ”erämaavaelluksensa” ajan tämän pimeän maailman halki. Israelin seurakunta söi erämaavaelluksen aikana kyllä myös *fyysisesti* suunsa kautta, ja ”Mannan” syöminen oli myös jumalallisen ruuan syömistä, olihan se yliluonnollisesti taivaasta tullutta. Mutta manna oli epäilemättä myös *omalla tavallaan* vertauskuvaa Jumalan kansan *hengellisestä ruuasta*, Jeshuasta, Jumalan Sanasta ja siitä elämisestä (Mt 4:4). Tuota *taivaallista ruokaa* oli ja on ”kerättävä ja nautittava päivittäin; käyttämättä jätettynä ja ”varastoituna siihen tulee matoja ja se alkaa haisemaan”. Jeshuan opetuslapsen on vaelluksessaan otettava joka päivä ristinsä, kannettava sitä ja seurattava Häntä päivittäin, aina Luvattun Maan rajalle saakka (2Ms 16:14-35; Lk 9:23; 14:27).

Jumalan ”**kirkkauden katseleminen**” Sanassa ja Hengessä on sitä **hengellistä syömistä** ja **juomista**, mikä välittää Jumalan elämää ja vaikuttaa Hänen kuvansa kaltaisuutta ihmisessä. Tätä on Hänen katselemisensa Sanassa, sillä Sanansa ovat Henki ja Elämä (2Kr 3:18; Jh 6:63). Tuohon välittymiseen *voivat* liittyä silmät ja tai korvat, jotka aisteina osallistuvat varsinaisesti sieluumme ja henkeemme kohdistuvaan vaikutukseen, mutta ennen kaikkea on kuitenkin kysymys syömisestä ja juomisesta, joka on mahdollista myös kokonaan ilman luonnollisia aistejamme. Mutta *suun kautta ihmistä muuttava* hengellinen syöminen ja juominen ei milloinkaan kanavoidu.

Itsestään Jeshua sanoi, että *Hänen ruokansa* on se, että Hän **tekee lähettäjänsä tahdon** (Jh 4:34). Hän on meidän lähettajamme, ja meidän ruokanamme tulee olla, että emme *ainoastaan katsele* Häntä Hengessä, vaan että myös *teemme* Hänen tahtonsa. Ja Hänen tahtonsa on Sanansa, johon Hänen Henkensä on sidottu (Jh 6:63) ja jossa erityisesti ”näemme” ja koemme Hänen kuvansa ja läsnäolonsa.

Israelin mielet paatuivat, kun he eivät ottaneet vastaan tuota Elämän Sanaa, ja niinpä Kirjoitukset todistavat, että Vanhan Liiton *Kirjoituksia luettaessa* pysyy *peitevaate* heidän silmiensä päällä, sillä ”vasta Messiaassa se katoaa ... mutta *kun* heidän *sydämensä kääntyy* Herran tykö, otetaan peite pois” (2Kr 3:14-16). Kaikille, joiden sydän on kääntynyt Herran puoleen, Messiaan kuva ja sen kirkkaus loistaa Kirjoituksia luettaessa, ja **Hänen elämänsä** Pyhässä Hengessä **muuttaa** katselijoita, ”syöjiä ja juojia”, Hänen kaltaisikseen:

”Mutta me kaikki, jotka peittämättömin kasvoin katselemme Herran kirkkautta kuin kuvastimesta, **muutomme saman kuvan kaltaisiksi** kirkkaudesta kirkkauteen, niin kuin muuttaa Herra, joka on Henki” (2Kr 3:18).

Ensimmäinen ruokamme on *parannusta, mielenmuutosta ja kääntymistä* (Lk 24:46-48; Apt 2:37-41; 3:19) edellyttävän Sanan syöminen, so. syntiemme tunnistaminen, tunnustaminen, anteeksipyyttäminen, ”Herran Nimen avuksi huutaminen” (Apt 2:21), ja Hänen *pyytäminen* ja *vastaanottaminen* sydämemme Herraksi ja valtiaaksi. Sitä seuraa itsensä kieltäen tapahtuva Hänen *seuraajanaan* vaeltaminen, jossa joka päivä otamme ristimme ja kannamme sitä loppuun asti (Lk 9:23). Se on *kuolemista itselleen* ja *Hänen elämästään meissä* – Hänen tekonaan, mutta meidän suostumuksellamme, Jumalan armosta (Gal 2:19,20). Sitä on Hänen lihansa ja verensä syöminen ja juominen pelastavassa merkityksessä, ei minkään *fyysistä* syömistä ja juomista. Ja joka ei niin tee, se ei voi olla Hänen opetuslapsensa (Lk 14:27), eikä sellaisella ole kuolemattomuutta, eikä iankaikkista elämää, koska ne tulevat ihmiseen ja pysyvät hänessä vain tällä tiellä. Niin kuin **Jeshua sanoi**: ”Totisesti, totisesti Minä sanon teille: ellette syö Ihmisen Pojan lihaa ja juo Hänen vertansa, ei teillä ole elämää itsessänne ... Ne **Sanat**, jotka Minä olen teille puhunut, **ovat Henki ja ovat Elämä**” (Jh 6:53,63).

Jeshua sanoi, että ”missä [*missä tahansa*] kaksi tahi kolme on kokoontunut Minun Nimeeni, siinä Minä olen heidän keskellänään” – oli siinä muistoaterian nauttimista tai ei. Ja myös: ”Minä olen teidän kanssanne joka päivä, *maailmanajan täyttymykseen asti*”; ja vielä sanotaan Raamatussa Jumalasta ylipäätään, että ”**Hänessä me elämme, liikumme ja olemme**” [Mt 18:20; 28:20; Apt 17:28].

Käskiessään seurakuntansa nauttia **muistoateriaa**, käski Jeshua *meidän* tehdä niin, *itse* Hän sanoi osallistuvansa siihen *kanssamme* vasta Isänsä Kuningaskunnassa (Mt 26:29). Mikä on siis se *erityisesti* mainittava, ”*jossa hän itse on läsnä*”, jota kirkot ”todistellen” toistelevat, kun Raamattu ei sellaisesta mitään puhu? –Se ”läsnäolo” ei ole mikään muu, kuin katolisen **eukaristia** - **messu-uhriopin** ”läsnäolo”, ja ns. ”vapaiden” kirkkokuntien osalta – tiedostivat he sen tai ei – katolisen kirkollisen opin matkiminen, että oltaisiin ”hovikelpoisia” **Suuren Porton** ekumeenisissa pöydissä.

Jeshuan muistoateria ja sen **asettaminen** ovat erottamattomassa yhteydessä Raamatun **Pääsiäiseen** ja pääsiäisajan tapahtumiin (2Ms 12:1-14; 13:3,4; 5Ms 16:1) . Asian oikean ymmärtämisen edellytys on sen tunteminen, mitä ja milloin tapahtui silloin, kun Jeshua asetti muistoateriansa ja antoi henkensä. Muistoateriasta on olemassa sekä ”kristikunnassa”, että kristikunnassa kaikkineen valtava määrä sekä tahallisia väärennöksiä – kuten ne kirkolliset, joihin olemme edellä jo tutustuneet, ja ne, joihin seuraavassa tutustumme – mutta myös ilmeisen tahattomia väärin ymmärtämiseen perustuvia harhoja. Tätä on kirkollisten väärennösten lisäksi ollut ja on vaikuttamassa tietyt Raamatun tekstien ”ongelmat” ja käännösten vaikeatajuiset tekstit, jotka helposti voivat johtaa ajatuksen harhateille.

Koetettaessa päästä selvyyteen ja oikeaan raamatulliseen käsitykseen tietyistä **pääsiäisajan** tapahtumista – mm. *muistoaterian asettamisen ajankohdasta*, sen *sisällöstä* ja *merkityksestä*, sekä *Jeshuan ristinkuoleman ja ylösnousemuksen sijoittumisesta viikonpäiville* – joudutaan tarkastelemaan koko pääsiäisajan tapahtumakokonaisuutta.

Useimmat *Raamattu-ongelmat* johtunevat ainakin osaksi käännösten kyvyttömyydestä ilmaista asioita tarvittavalla alkukielten rikkauksella ja täsmällisyydellä, sekä yleisestä pakanoiden kyvyttömyydestä ymmärtää Raamattua sen juutalaisen kielen, kulttuurin ja ajattelutavan kautta. Pyrimme seuraavassa sekä osoittamaan ongelmia, että ymmärtämään asioita Raamatun todellisen Sanan ja sisällön valossa.

Ensimmäiseksi tarkastelemme Jeshuan ja opetuslasten **viimeisen yhteisen illallisen** (kr. *deipnon*, pääateria, illallinen, UTN n:o 1039) ja **Jeshuan muistoaterian** (Lk:14-20; 1Kr 11:23-26) *asettamisen ajankohtaa*.

Tässä on nähty olevan ajoitusristiriita ns. *synoptisten* evankeliumien (Mt, Mk, Lk) ja toisaalta Johanneksen evankeliumin välillä, kun käännöksissämme edelliset ilmoittavat tämän tapahtuneen ”*ensimmäisenä happamattoman leivän päivänä*” (Mt 26:7; Mk 14:12; Lk 22:7), ja Jh, että se tapahtui ”*ennen pääsiäisjuhlaa*” (Jh 13:1,2). ”Ajoituseroa” on pidetty näennäisenäkin ja on mm. nähty, että synoptikot, ja Johannes olisivat käyttäneet eri kalenteria: Mt, Mk, Lk *fariseusten kalenteria*, ja Jh taas *saddukeusten kalenteria*. Näillä kahdella oli yhden vuorokauden ero. Tätä ”ristiriitaa” synoptikkojen ja Johanneksen välillä ovat Raamatun mitätöijät ja viholliset käyttäneet myös yhtenä perusteena Johanneksen evankeliumin epäperäistämässä ja aitouden kieltämisessä (vrt. mm. IRT p. 4674; Saarisalo: *Syntisten Vapahtaja*, s. 45-50). Uskomme, ettei Raamatussa tässäkään ole ristiriitaa, ja ettei tekstien selitykseksi ja oikein ymmärtämiseen tarvita fariseusten ja saddukeusten kalenterierojakaan.

Yksiselitteisin ja sellaisenaan Jh 13:1,2:n ajankohdan vahvistava UT:n kohta, missä *illallisen* ja sillä oltaessa tapahtuneen *muistoaterian asettamisen* ajankohta suhteessa ristiinnaulitsemiseen on ilmoitettu, on 1Kr 11:23-26. Apostoli **Paavali** kirjoittaa:

”**Herra Jeshua, sinä yönä, jona Hänet kavallettiin, otti leivän ... samoin myös maljan aterian jälkeen**”. Johannes kirjoittaa, Jh 13:1,2: ”**Mutta ennen pääsiäisjuhlaa ... illallisella oltaessa**”. Nämä ovat yksiselitteisen selviä ilmoituksia, eivätkä jätä mitään kysymyksiä avoimiksi koskien sitä, *milloin* suhteessa ristiinnaulitsemiseen tapahtui sillä *illallisella* oleminen, millä Jeshua asetti *muistoateriansa*, Herran aterian.

Selitettäväksi jää, miten Johanneksen sanat on ymmärrettävä suhteessa edellisiin Mt, Mk ja Lk ja mitä päivää *ne* tarkoittavat, kun puhuvat aterista ”*ensimmäisenä happamattoman leivän päivänä*”. Tämän on yleensä väärin ymmärretty tarkoittavan tässä *Aabib* -kuun 14 pv:n sijasta 15 päivää.

Ajoittumisten ymmärtäminen edellyttää ensinnäkin, että tiedostetaan Raamatun ”päivän” (vrk:n) alkavan illalla auringon laskiessa Jerusalemissa n. klo 18. Vuorokaudessa on siis tavallaan *kaksi iltaa* ja niiden välissä *yksi aamu*. Viimeinen *illallinen* ja sillä tapahtunut *muistoaterian asettaminen* olivat Aabib -kuun 14 päivän *ensimmäisenä* iltana, auringon laskemisen ja 13:sta päivän vaihtumisen 14:sta päiväksi jälkeen – apostoli **Paavali kirjoitti**, illallisen olleen ”**sinä yönä, jona Herra Jeshua kavallettiin**” (1Kr 11:23-26). Saman 14:sta päivän *jälkimmäisenä iltana* Jeshuan ruumis haudattiin, ennen klo 18:sta ja 14 päivän vaihtumista 15 päiväksi.

Kun **Johannes kirjoittaa** evankeliuminsa 13:1,2:ssa, että **he olivat illallisella ja muistoaterialla** (raamatunkäännöstemme ”*ehtoollisella*”) *ennen ”pääsiäisjuhlaa*”, tarkoittaa hän ”*pääsiäisjuhalla*” 14:sta päivän *jälkimmäisen illan*, n. klo 18:sta *jälkeen alkavan*, 15-21 päivien ”*happamattoman leivän juhlan*” seitsenpäiväistä ajanjaksoa.

Samoin kun hän 13:29 kirjoittaa, että he epäilivät Juudaksen lähteneen ostamaan jotakin ”*juhlaksi*”, viitanee hän tälläkin todennäköisimmin 15-21 päivien happamattoman leivän päivien *juhlaan*, koska hän kummassakin kohdassa (13:1,29) nimenomaan käyttää tuota ”*juhla*” -sanaa (kr. *heortes*). Mutta poissuljettua ei ole sekään, että Johannes 13:29:ssä sisällytti ”*juhlaan*” ja ”*happamattoman leivän päiviin*” myös 14:sta päivän *ensimmäisen illan* jälkeisen

pääsiäispäivän, ”teurastuspäivän”, koska sitäkin sanotaan laissa ”Herran juhaksi” (2Ms 12:14), ja joskus sekin sisällytetään ”happamattoman leivän päiviin”, kuten jo edellä (Mt 26:17; Mk 14:12; Lk 22:7) on voitu todeta; Luukas kirjoittaa 22:7:ssä: ”Tuli se ’happamattoman leivän päivistä’, jona pääsiäislammas oli teurastettava”, eli Aabib-kuun 14 päivä, sisällyttäen selvästi 14:sta pv:n happamattoman leivän päiviin (sisällyttämättä sitä 15-21 ”juhlan” päiviin).

Aabib -kuun 14:sta päivä oli laissa määrätty ”pääsiäinen Herran kunniaksi”, ”muistopäivä ja Herran juhla”, jolloin pääsiäislammas täytyi teurastaa ja syödä (2Ms 12:1-14). Seuraavien seitsemän päivän, 15 – 21, ajanjakso oli ”happamattoman (kohottamattoman) leivän juhla” (2Ms 12:15-20). Happamatonta leipää oli syötävä 14 päivän jälkimmäisestä illasta 21:n päivän jälkimmäiseen iltaan asti (2Ms 12:18). Tässä oli siis kaikkineen 8:lle päivälle sijoittuva ajanjakso: ensin ”pääsiäinen Herran kunniaksi, muistopäivä ja Herran juhla” (tai pelkkä ”pääsiäinen”, 14 päivä, vrt. IRT p. 1923), ja sen välittömänä jatkona ”happamattoman leivän juhla” (päivät 15-21), joina oli syötävä happamatonta (kohottamatonta) leipää.

Siltä osin, mitä Johannes 13:1,2,29, ja Paavali 1Kr 11:23-26 kirjoittivat, on kaikki mitä tulee tapahtuman ajoittumiseen Aabib-kuun numeroiduille päiville siis selvää. Synoptikkojen, ja toisaalta Johanneksen ja Paavalin ajoituksen välillä, ei Raamatussa ole mitään ongelmaa, kun ymmärretään, että illallinen ja muistoateria olivat 14 pv:n ensimmäisenä iltana, ja että synoptikot sanovat itseasiassa saman. Mt 26:17:sta ei sanota ensimmäisenä happamattoman leivän juhlan päivänä (mikä sitoi sen pv:iin 15-21), vaan ”ensimmäisenä happamattoman leivän päivänä”, ja Mk 14:12 ”ensimmäisenä ... päivänä, ”kun pääsiäislammas teurastettiin”, sekä vielä Lk 22:7, että kun ”tuli se happamattoman leivän päivistä, jona pääsiäislammas oli teurastettava”, ts. pv 14. Kaikki synoptikot siis tarkoittavat ”ensimmäisellä happamattoman leivän päivällä”, happamattoman leivän juhlaa (pv:t 15-21) edeltänyttä päivää (pv 14), aivan samoin kuin Johanneskin.

Kaikki Raamatun kertomukset siis puhuvat yhteneväisesti Jeshuan muistoaterian asettamisen ajankohdasta Aabib-kuun 14 pv:n ensimmäisenä iltana/yönä, eikä seuraavan aamun jälkeisestä, saman 14 pv:n jälkimmäisestä illasta/yöstä, jolloin ristinnaulitseminen olisikin mennyt 15 pv:ksi. Myös Raamatun ulkopuolinen juutalainen kir-jallisuus vahvistaa ristin-kuoleman tapahtuneen lain mukaisesti 14 pv:n iltapäivällä, illalla (vrt. Saarisalo: *syntisten Vapahtaja*, s. 47 / *Babylonian Talmud*, Sanh. 43a).

Kaikki tässä viitatu Raamatun ”ristiriidat” ovat siis mitä ilmeisimmin johtuneet pakanain kalenteri-ajattelutavasta, sekä siitä kun pinnallisesti luettaessa ei ole huomattu ettei evankeliumeissa Mt, Mk ja Lk sanota Jeshuan ja apostolien pääsiäisaterian valmistamisen yhteydessä puhuneen ”ensimmäisenä happamattoman leivän juhlan päivänä”, vaan ilman tuota ”juhla” -sanaa (vrt. Mk 14:12 ja Lk 22:7 edellä), minkä Jh siis sisällyttää tekstiinsä. Synoptikot siis sisällyttivät myös 14 pv:n happamattoman leivän päiviin, mutta ei happamattoman leivän juhlan päiviin (pv:t 15-21).

Mutta **pakanain ajattelussa** ja perusteettomassa Raamattu-kritiikissä on siis esitelty vielä muitakin ”Raamattu-ongelmia”. Seuraava ongelma on aikaansaatu siitä, että on katsottu ettei viimeinen illallinen, jolla muistoateria asetettiin, voinut olla pääsiäisateria, eikä sisältää pääsiäislammasta, kun se oli jo 14:sta päivän ensimmäisenä iltana, ja pääsiäislammas syötiin lain mukaan vasta sen päivän jälkimmäisenä iltana (Roy A. Reinhold: *Oliko viimeinen ehtoollinen pääsiäisateria?* 30.3.2002/ www.arvioika.com; vrt. Saarisalo: *Syntisten Vapahtaja*, s. 49). Nämä näkemykset olisivatkin jotenkin perusteltuja, ellei ateriaa Raamatussa nimitettäisi nimenomaan pääsiäisateriaksi, ja ellei olisi niin, että Jeshuassa piti kaikkien VL:n esi- ja varjokuvien täytyä, kuten myös tapahtui. Nämä ovat viimeisen illallisen pääsiäisateriaksi määrittelyn pääperusteet, joita mikään raamattututkimus ei saa ohittaa.

Sanankohdilla aukottomasti todistaminen on kuitenkin jossakin määrin ongelmallista, koska UT:mme ”pääsiäinen”, ”pääsiäisateria” ja ”pääsiäislammas”, on kreikkalaisessa tekstissä aina yksi ja sama sana *paskha*, ”pääsiäinen”; arameassa *pasha* ja hepreassa *pesach*. Yksi ja sama sana voi tarkoittaa kontekstista, tekstiyhteydestä riippuen, jotakin kolmesta: pääsiäistä, pääsiäisateriaa ja pääsiäislammasta. Silloin kun *paskha* -sanaan ja -käsitteeseen liittyy joko valmistaminen tai syödä, on selvää, että konteksti antaa *paskhalle* merkityksen joko pääsiäisateria ja tai -lammas; kun virkkeessä sanaan liittyy teurastaminen, on selvää, että merkitys on pääsiäislammas.

UT:n kreikassa on yleensä melko selvää, puhutaanko erottelematta vain ”pelkästä” pääsiäisestä, vai pääsiäisateriasta, mutta aina ei ole selvää puhutaanko yleisesti pääsiäisateriasta, vai pääsiäislampaasta. Sen sijaan, kun Jh 13:1:ssä on käännetty ”ennen pääsiäisjuhlaa”, on siellä – edellisistä poiketen – kreikassa myös juhla -sana pääsiäiseen liitettyä (*heortes tu paskha*). Tämä on ajoittamisessa ratkaisevan tärkeää, koska juuri ”juhla”-sanalla erotetaan 15-21 päivien ”happamattoman leivän päivien juhla” 14 päivästä, jota evankelistat Mt, Mk ja Lk myös nimittävät yhdeksi ”happamattoman leivän päivistä”, kuten edellä on osoitettu.

Koetettaessa viedä asiat oikeasti todelliseen alkutekstitarkkuuteen, ymmärretään myös se, että eiväthän Jeshua ja apostolit tietystikään puhuneet näissä tapahtumissa kreikaksi, vaan äidinkielellään, puhe- ja käyttökielellään arameaksi, mahdollisesti jotakin hepreaksi. Selvää kuitenkin on, että Jeshua ja apostolit nimittävät illallista, jolla oltaessa muistoateria asetettiin, pääsiäisateriaksi. Paskhan (pääsiäisen) tekstiyhteydet pääsiäisateriaan ja -lampaaseen ovat synoptikoilla KR-38 käännöksessä seuraavasti:

Mt 26:17,18:

”Mutta ensimmäisenä happamattoman leivän päivänä [14 pv:n ensimmäisenä iltana] opetuslapset tulivat Jeshuan tykö ja sanoivat: ’Mihin tahdot, että valmistamme pääsiäislampaan Sinun syödäksesi?’ Niin Hän sanoi: ’Menkää kaupunkiin ... ja sanokaa ... Opettaja sanoo: ’Sinun luonasi Minä syön pääsiäisaterian opetuslasteni kanssa’. –Tässä ei konteksti anna muuta yhteyttä kuin sen, että oli pääsiäisaika ja -ateria; ei tekstiperusteita erottelulle -lammas, tai -ateria.

Mk 14:12:

”Ja ensimmäisenä happamattoman leivän päivänä, kun *pääsiäislammas* teurastettiin [tässä 14 pv:n *ensimmäinen* iltana], Hänen opetuslapsensa sanoivat Hänelle: ”Mihin tahdot, että menemme valmistamaan *pääsiäislampaan* sinun syödäksesi?” –Tässä on kontekstissa ”teurastaminen”, mikä antaa perusteen kääntää *paskha* pääsiäislampaaksi.

Lk 22:7,8:

”Niin tuli se happamattoman leivän päivästä, jona *pääsiäislammas* oli teurastettava [tässä 14 pv:n *ensimmäinen* iltana]. Ja Hän lähetti Pietarin ja Johanneksen sanoen: ”Menkää ja valmistakaa meille *pääsiäislammas* syödäksemme”.

–Tässäkin on selvä ”teurastamisen” konteksti, jolloin *pääsiäislampaaksi* kääntämiselle on peruste.

Kaikkien kolmen evankelistan todistus on yksiselitteinen, että Jeshua ja opetuslapset nimittivät 14 pv:n viimeistä illallista *pääsiäisateriaksi*. Tämä on todistus, jonka tulee olla määrävä – eivät meidän tulkintamme, kun tehdään johtopäätöksiä siitä, oliko kysymyksessä *pääsiäisateria*, vai pelkkä *illallinen*, jolla asetettiin *muistoateria*. Tehtävämme on vain koettaa ymmärtää, *miksi* se oli sitä, kun laki määräsi sen vietettäväksi Aabib-kuun 14 pv:n ”iltahämärässä” (2Ms 12:1-14). Aabib-kuun 14 pv:n *ensimmäisen* illan/yön ateria oli se, minkä Jeshua ja apostolit sen sanovat olevan.

Pääsiäisateriaksi sen todistaa sekin, että he lauloivat *muistoaterian* asettamisen ja nauttimisen jälkeen *kiitosvirren*, koska pääsiäistä vietettiin Egyptistä vapauttamisen *muistoksi* ja *Herran juhlan*; viiden ”Suuren Hallelin” (Ps:t 113-118) *kiitoslaulun* laulamisen ”syitä” olivat VL:n srk:lle *viisi* suurta siunausta: 1) Egyptistä lähtö; 2) Punaisen meren ylitys; 3) Lain antaminen; 4) Ylösnousemus; 5) Messiaan tulo (UTN osa 1./Mt 26:30, s. 539; Saaristo: *Syntisten Vapahtaja*, s. 46).

Kiitostatonta siis on, että Jeshua ja opetuslapset olivat Mooseksen laissa määrättyllä *pääsiäisaterialla* silloin, kun Herra Jeshua asetti UL:n aterian, *Herran aterian*, oman *muistoateriansa*. Mikäli tämä kyseenalaistetaan, on astuttu tulkinnan tielle, mikä on sen ylikävelyä, mitä Jeshua, evankelistat ja apostoli asiasta selvästi sanoivat.

Menetellessään pääsiäisaterian suhteen niin, että vietti sitä omiensa kanssa jo Aabib-kuun 14:sta *ensimmäisenä* iltana/yönä, Jeshua samalla teki mahdolliseksi sekä sen, että oli 14 päivän *jälkimmäisenä* iltana itse, todellisenä Pääsiäislampaana (2Ms 12:27) teurastettuna ristillä, että oli myös ylösnoustuaan *kolmen päivän ja yön* jälkeen sapatin lopussa, valmis astumaan sapatin jälkeisenä viikon ensimmäisenä päivänä ”Uutislyhteenä Herran eteen heilutettavaksi” (3Ms 23:9-11). Ja näin kaikki kuitenkin tapahtui lain määräyksen mukaan ”iltahämärässä, Aabib-kuun 14:ta päivänä.

Huomionarvoista tässä on sekin, että kun laki määräsi, että ”uutislyhde” Luvattuun Maahan tulon jälkeen oli vietävä temppeliin papille, ”heilutettavaksi Herran edessä”, niin Jeshua ei enää ylösnoustuaan mennyt ”lain temppeliin” ja sen papin ”heilutettavaksi”, vaan Hän näyttäytyi omassa *UL:n temppelissään* omilleen ”Herran edessä” (Jh 20:1-31). Tempelin esirippu oli jo revennyt kahtia, ylhäältä alas asti silloin, kun Hän ristillä lähetti pois Henkensä (Mt 27:50,51) – lain temppeli ei enää ollut Hänen ja Isänsä huone (Hb 8:13; 9:1-12). Hän oli Sanansa mukaan kolmessa päivässä pystyttänyt sen sijaan uuden, ruumiinsa hengellisen temppelin (Mk 14:58; Jh 2:19-21), joka odotti enää *vihkimistä* ja *voitelua* käyttöönsä. Nämä tapahtuivat kun Jeshua meni taivaaseen ja taivaalliseen kaikkeinpyhimpään (Apt 1:9-11; Hb 9:11-28) ja kun **Jumalan kirkkaus täytti UL:n temppelin Pyhän Hengen tullessa siihen asumaan Helluntaina** (Apt 2:1-4; vrt. 3Ms 40:34,35; 1Kn 8:1-13). Helluntaina täyttyivät myöskin lupaukset Uudesta Liitosta, jossa Jumalan Laki, Liiton Sanat, nyt uudella tavalla – Pyhässä Hengessä – tuotiin uudistettuihin lihasydämiin vaikuttamaan ja mahdollistamaan astioiden Jumalan tahdon mukaisen, Hengessä kastetun ja uudestisyntyneen tilan ja vaelluksen (Jer 31:31-34; Hb 8:8-13; Hes 36:26,27; Apt 1:4-8; 2:1-4).

Jeshuan ja opetuslasten *pääsiäislammasta* koskien herää tietysti myös kysymys, että mistä he saivat 14 pv:n *ensimmäisenä* iltana teurastetun pääsiäislampaan, kun sen piti olla pappien *Temppelialueella teurastama*? **Albert Dager** esittää (kaikkeineen verrattomassa tutkimuksessaan), että lampaiden teurastaminen koko kansaa varten oli tuolloin niin valtava urakka, että se aloitettiin jo 14 pv:n *ensimmäisenä* iltana, ja näin kuitenkin täytettiin lain käsky Aabib-kuun 14 pv:stä (”*Totta ja tarua ylösnousemuksesta* / www.arvioikaa.com). Tämä lienee tapahtuneen ainoa mahdollinen selitys.

Kuten olemme edellä todenneet, Aabib-kuun 14 pv:n *ensimmäisen* illan *illallinen* oli *pääsiäisateria* nimenomaan juuri myös sen takia, että Jeshua kaikessa sekä täytti VL:n *esi-* ja *vertauskuvallisen* lain, että tältä osin avasi oven UL:oon, mikä täytydessään voimaan astuakseen oli enää Helluntain Hengen vuodatusta vaille. Siksi *pääsiäisateriassa* oli aineksia molemmista; *esi-* ja *vertauskuvallisen* lain *varjokuva* tässä kaiken pääasiassa täyttyi ja samalla se avasi oven UL:n ”*itse asiain olemukseen*” (Hb 10:1).

Erikoinen ja Sanassa ilmoitettu, mutta ehkä ei *tyhjentävästi* selitettävissä oleva yksityiskohta on *aterialla käytetty leipä*. Kirjoitusten mukaan leipä ei ollut laissa säädettyä (2Ms 12:8) happamatonta (kohottamatonta), vaan ”tavallista” hapatettua/kohotettua leipää. *Hapatettu / kohotettu* leipä on kreikaksi *artos*, arameaksi *lakhma*, hepreaksi *lekhem*; laissa VL:n *pääsiäisaterialla* ja *happamattoman leivän juhlassa* käytettäväksi määrätty happamaton / kohottamaton leipä on hepreassa *matzah*, arameassa *patireh*, kr. *azumos*). Jokaisessa UT:n kohdassa, jossa on mainittu *Herran ateria*, ja sen asettamisessa käytetty *leipä* (Mt 26:26; Mk 14:22; Lk 22:19; 1Kr 11:23,24), se on tavallinen hapatettu/kohotettu *artos* -leipä. Myös VT:n kreikkannoksessa, *Septuagintassa*, käytetään ”hapan/kohotettu ja happamaton/kohottamaton” leipä -sanoja (*artos*, *azumos*) 100%:sen johdonmukaisesti, vailla ainuttakaan poikkeusta (**Roy A. Reinhold**: *Oliko viimeinen ehtoollinen pääsiäisateria?* 30.3.2002/ www.arvioikaa.com).

He siis söivät ja joivat aivan luonnollisia, Jumalan heille siunaamia **leipää** ja **viiniä** – ei mitään ”erityisvalmisteita”. Sitä, miksi näin oli, voidaan koettaa ymmärtää ja selittää vain Sanan kirjoituskokonaisuuden valossa, kun mitkään yksittäiset sanankohdat eivät asiaa suoranaisesti selitä. Yksi selitys voisi olla sellainen, että näin menetellen Jeshua ikään

kuin yhdisti *esikuvan* ja *täyttymyksen*. Kaikki, mitä laissa määrättiin oli *esi-* ja *vertauskuvallista*, missä oli ”*tulevan varjo*”, ei ”*itse asiain olemusta*”. Laki annettiin VL:n välimiehen Mooseksen kautta, Armo ja Totuus tuli UL:n todellisessa Välimiehessä Jeshuassa Messiaassa (Jh 1:17; 1Kr 10:11; Hb 10:1). Pääsiäisateria oli viimeinen lain määräämän pääsiäiskaritsan syöminen, ja samalla UL:n täyttymyksen, **todellisen Pääsiäiskaritsan**, Jeshua Messiaan **muistoaterian** asettaminen.

Kun illallisella ei ollut happamatonta/kohottamatonta, vaan hapattettua leipää, se ehkä vain viestitti sitä, että esikuvien aika oli päättymässä. Hapatus kuvaa Raamatussa synnistä saastuneisuutta, ja happamattomuus, synneistä sovitettua kuvaava tila saattoi alkaa vasta Jeshuan, todellisen Pääsiäiskaritsan teurastetuksi tulemisen ja sen jälkeen, ja kun temppelin esirippu repesi, osoittaen esikuvien aikakauden lopullisesti päättyneeksi. Ennen näiden tapahtumista UL:n pääsiäisaterialla käytetty hapan leipä saattoi kuvata **todellisen Pääsiäislampaan** tekemistä synniksi. Lunastajana teurastetuksi tuleminen ja Hänen hengellinen ”syömisensä ja juomisensa” tekee ihmisen **synneistä sovitetuksi** ja happamattomaksi, kunnes UL:n seurakunnan aikakauden jälkeisenä ”**seitsemäntenä päivänä**” (2Pt 3:8; **Hb 4:1-11**) alkaa armahdettujen syntisten ”happamaton”, ikuinen synnitön täydellisyys:

”Katso Jumalan Karitsa, joka pois ottaa maailman synnin!” (Jh 1:29); ja: ”Onhan meidän **Pääsiäislampaamme Messias** teurastettu” (1Kr 5:7).

”Jumala lähetti **Poikansa syntisen lihan kaltaisuudessa** ja synnin tähden ja **tuomitsemalla synnin lihassa ... sen**, joka ei synnistä tiennyt, **Hän meidän tähtemme teki synniksi**, että me Hänessä tulisimme Jumalan vanhurskaudeksi” (Rm 8:3; 2Kr 5:21).

Kun VL:n *esikuvallisen* pääsiäiskaritsan teurastamista piti seurata **seitsemän päivän** happamaton ajanjakso, UL:n täyttymyksessä kehoitetaan seurakuntaa elämään luomisen ”**koko seitsemän päivän**”, so. seurakunnan ”**seitsemän tuhannen vuoden**” ajanjakson (ja siitä eteenkin päin, ikuisesti), jatkuvassa happamattomuuden olotilassa, ja perkaamaan täällä ajassa pois vähäinenkin ”vanhan pahuuden ja ilkeyden hapatus”, koska jo vähäinenkin hapatus hapattaa koko taikinan eli meidät, seurakunnan. Tämän teki mahdolliseksi Pääsiäislampaamme Jeshuan teurastetuksi tuleminen:

”Puhdistakaa pois vanha hapatus, että *olisitte* uusi taikina, niin kuin *olettekin* happamattomat; onhan *meidän Pääsiäislampaamme, Messias, teurastettu*. Viettäköämme siis juhlaa [jatkuvasti, tulemuksensa asti], ei vanhassa hapatuksessa eikä ilkeyden ja pahuuden hapatuksessa, vaan puhtauden ja totuuden happamattomuudessa” (1Kr 5:6-8; vrt. 1Jh 1:1-10).

Siitä, että Jeshua, Pääsiäislampaamme, ajoitti toimintansa näin, seurasi se, että kun Hän sitten seuraavana, Aabib-kuun 14:sta, päivänä ristillä *lähetti pois* Henkensä, ajoittui se lähes päällekkäin sen kanssa, kun Tempelissä teurastettiin pääsiäiskaritsaita VL:n esikuvallisen järjestyksen – mikä vielä oli voimassa – mukaan. Vasta silloin, kun Hänen ruumiinsa lävistettiin Golgatalla ja Hän lähetti Henkensä pois, repesi Tempelin esirippu, Hänen *ruumiinsa esi-* ja *vertauskuva*, ylhäältä alas asti. Silloin alkoi VL:n järjestyksen poistaminen ja ”UL:n ja uuden järjestyksen” (Hb 8:13; 9:8; 10:9) tulemisen aika, mikä sai täyttymyksensä Helluntaina (Jh 10:17,18; Mt 27:50,51; Hb 10:19,20; Apt luku 2).

Jeshua ei myöskään käskennyt viettää muistoateriaansa siksi, että siihen osallistujat siten saisivat syntinsä anteeksi ja ikuisen elämän, vaan siksi, että he *olivat jo saaneet* syntinsä anteeksi, olivat sovitettuja, Hänen hengellisen temppelinsä ja seurakuntaruumiinsa jäseniä, iankaikkisesta elämästä osallisia kaiken perillisiä (1Kr 1:2).

Pääsiäisajan tapahtumien selvittelyssämme on jäljellä vielä sen osoittaminen, *mille viikonpäiville* ne sijoittuivat. **Jeshuan ruumis** oli Joonan esikuvan mukaan (Jna 2:1; Mt 12:39,40) *haudassa tasan kolme päivää ja kolme yötä*, nousten ylös viikon **seitsemännen** päivän, sapatin lopussa, jolloin täyttyi 72 h.

Alkuseurakunta UL:ssa vietti pääsiäistä Aabib-kuun 14 pv alkaen, siten kuin säädökset Mooseksen laissa olivat (2Ms 12:2, 6; 13:3,4, sattuipa 14 pv vuosittain minkä nimiselle viikonpäivälle tahansa. Raamatullisessa kalenterissahan viikon päivistä vain **seitsemännellä päivällä** oli nimi, *sapatti*, muilla päivillä oli vain viikonpäivän järjestysnumero, ensimmäinen (su), toinen (ma) jne. Raamatun juutalaisessa kalenterissa tietyn *numeroinen* kuukauden päivä sattui eri vuosina eri *järjestysnumeroisille* viikonpäiville (pakanain kalenterissa eri *nimisille* viikonpäiville).

Raamatun *pääsiäisajoitusta* noudatettiin alkuseurakunnan jälkeenkin Vähän-Aasian seurakunnissa aina *toisen vuosisadan* lopulle jKr. **Rooman väärennetty käytäntö** alkoi saada vallitsevaa asemaa vasta 2. ja 3. vuosisadan vaihteesta lähtien. Lopullisen ratkaisun siihen miten pakanallinen **Tammuksen** (vrt. Hes. 8:14) vuosittainen ”ylösnousemus-sunnuntai” – pakanain **auringonjumalan päivä** – ja **Jeesuksen ylösnousemuksen muistopäivä** saatiin *joka vuosi* sattu- maan *sunnuntaiksi*, teki Nikean kirkolliskokous 325 jKr. Säännöksi ajankohdan määräytymiselle muotoiltiin: ”**Kevätpäivän tasauksen jälkeistä ensimmäistä täytäkkuuta seuraava sunnuntai**” (Roy A. Reinhold: *Viimeinen ehtoollinen* 2002/ www. arvioioka.com; historialliset ainekset Raamatun lisäksi pääosin IRT I-III, p. 4672-4676).

Siitä lähtien on ns. ”kristikunnalle” juntattu raamatullisena totuutena tuota ”sunnuntai-ylösnousemukseen” päättyvää ”**kiirastorstai-pitkäperjantai-ylösnousemus-sunnuntai** – hiljainen viikko – pääsiäisviikko” -**väärennöstä**. Vain mitättömän pieni murto-osa todellisistakaan kristityistä tietää ja ymmärtää, miksi hän juhlii (jos juhlii) sunnuntaita ylösnousemuksen päivänä. Tietämättömyys kirkollisen ”pääsiäisviikon” *babylonialaissymboliikasta* tuskin ketään vielä eksyttää pääasiassa, sielun pelastuksessa, mutta kun **Babylonian pakanuudesta** ei tullut vain tuo ”**Tammus** -ylösnousemuspäivä”, vaan myös kirkkolaitoksen ”**sakramentti** -pelastusoppi” kaikkineen, niin sillä kyllä jo eksytetään ihmismassoja, ei vain joitakin yksittäisiä ihmisiä.

Viikon päiville Pääsiäisen tapahtumat sijoittuvat tosiasiallisesti aivan toisin, kuin kirkkolaitoksen sepittämä ja ylläpitämä ”**pääsiäisviikon**” traditio antaa ymmärtää. Ei ole olemassa mitään kirkkolaitoksen jälkeenpäin sepittämää ”kiirastorstain” ja ”pitkänperjantain” todellisuutta. Tärkeimpänä tarkoituksena kirkolla oli – mm. pakanain kannatuksen varmistamiseksi – saada *erotettua* kirkkolaitos mahdollisimman täydellisesti Raamatun *heprealais-kristillisestä ilmoitususkosta* ja saada *integrautua* synnyttämänsä **kristinuskonto**-niminen uusi **sekauskonto** yhteen pakanauskontojen keskeisten oppien ja tapojen kanssa. Tällöin oli tarve mm. saada vuosittainen Jeshuan ylösnousemustradition vietto sattumaan sunnuntaille, pakanauskontojen **auringonjumalan** ja **Tammuksen** (Hes 8:14) ”ylösnousemuksen” päivälle.

Kuten olemme todenneet, raamatullinen päivä alkaa auringon laskiessa Jerusalemissa, illalla n. klo 18.00 ja päättyy seuraavana iltana samaan aikaan. Raamatun kestävien todisteiden mukaan Jeshua haudattiin 14 päivän *jälkimmäisessä* illansuussa, n. klo 18:sta ja ennen viikon *neljännen päivän* (keskiviikon) vaihtumista viidenneksi päiväksi (torstaiksi) ja nousi ylös seitsemännen päivän, sapatin (lauantai) lopussa, n. klo 18 ja ennen sapatin vaihtumista vko:n ensimmäiseksi päiväksi (sunnuntaiksi). Tämän kirjoituksen lopussa (s. 9) on Jeshuaan Messiaanaan uskoneen edesmenneen juutalaisen, **Moshe Ben Meirin**, kirjoituksiin pääosin perustuva kirjoitus ”**Valmistuspäivä**”. Tekstiä on allekirjoittanut jossakin määrin täydentänyt joillakin raamatunkohtaviittauksilla, sekä arameankielen asiantuntija **Gabriel Rothin** arameankielisen alkutekstin käännöksellä kohtaan Lk 24:21. Kirjoitus antaa avaimet ymmärtää, miksi on niin, että viikonpäivä jona Jeshua antoi henkensä, on keskiviikko (eikä ”pitkäperjantai”), ja päivä, jona Hän nousi ylös, on viikkosapatti, lauantai, (eikä **kristinuskonto**-nimisen **sekauskonnon** sunnuntai); Jeshua nousi ylös sapatin ja viikon ensimmäisen päivän (sunnuntain) rajalla, ennen sapatin vaihtumista 1:seksi päiväksi.

Ehkä kaikkein täydellisin Raamatullinen kirjoitus pääsiäistapahtumista ajoituksineen on jo edelläkin viitattu **Albert Dagerin** erinomainen tutkimus ”*Totta ja tarua Ylösnousemuksesta*”. Joka haluaa laajemmin perustellut vastaukset ja vastaukset sellaisiin erityiskysymyksiin, joita tässä kirjoituksessa ei ole käsitelty, saa ne em. tutkimuksesta. Dagerin tutkimus on ollut luettavissa osoitteessa: sivuston (www. arvioikaa.com) pitäjän suomenkielisenä käännöksenä.

Pyhiin Kirjoituksiin ei ole tallennettu sanoja, jotka Jeshua sanoi kiittäessään ja siunatessaan, mutta vanhan, n. 2. vuosisadalta jKr. olevan juutalaisen tradition mukaan juutalaiset sanoivat aterialla ollessaan,

Leivän yhteydessä:

”*Baruch Ata Adonai Eloheinu, melech Ha’olam, hamotzi lechem min ha’aretz*” - ”Siunattu olet Herra, Jumalamme, maailman Kuningas, joka annat maan tuottaa leipää”; ja

Viinin kohdalla:

”*Baruch Ata Adonai Eloheinu, melech Ha’olam, bore pri hagafen*” - ”Siunattu olet Herra, Jumalamme, maailman Kuningas, joka luot viinipuun hedelmän (tuoton)” (Joseph Shulam: *Henkilökohtainen tiedonanto* 6/2003; vrt. Saarisalo: *UT:n käännös*, Mk 14:23 selitys; *Syntisten Vapahtaja*, s. 61).

Emme tiedä, käyttikö Jeshua kiittäessään ja siunatessaan leivän ja viinin, heprean vai aramean kieltä ja mitä Hän yleensä sanoi, mutta on mahdollista, että jotakin hyvin samankaltaista, ehkä jopa juuri nuo sanat. Sanoissa kiintyy huomio mm. siihen, että *siunaamisen kohteina* eivät ole *leipä* ja *viini*, jotka Jumala on siunannut ja lahjoittanut, vaan niiden *Antaja* (vrt. esim. Job 2:9: ”*Siunaa Jumalaa ja kuole..*”; alkuteksti, *barech, siunata* – ei ”**kiroa**”, kuten ”kirkkoraamatut -33 /-38 ja -92).

Raamatun Sanat ”*Siunauksen malja, jonka me siunaamme, eikä se ole osallisuus Messiaan vereen*” (1Kr 10:16), on ehkä ymmärrettävä lähinnä edellisen valossa. Tässä ei kuitenkaan ole eikä saa olla kysymys jonkin *määrätyn sanamuodon* tavoittelusta, jonka sitten ikään kuin ”kaavana” toistellen kuviteltaisiin antavan muistoaterian vietolle jotenkin suurempaa raamatullisuutta ja pyhyttä. Pyhät Kirjoitukset, niin luettuina kuin ne on kirjoitettu ja oikein ymmärrettyinä, sisältävät kaikki **Jeshuan muistoaterian** ymmärtämiseksi tarvittavat opetukset.

Israelin Jumala asetti pääsiäisen ja pääsiäislampaan syömisen vapauttaessaan kansansa Egyptin orjuudesta. Siitä syöminen oli tarkoitettu kaikille, jotka olivat vastaanottaneet Jumalan Sanan *lähteä Egyptistä* ja olivat *ympärileikatut*, eli näin saatetut siihen Liittoon, minkä Jumala oli tehnyt Aabrahamin kanssa:

”Tämä on **säädös pääsiäislampaasta**: Kukaan muukalainen älköön siitä syökö.. koko Israelin **seurakunta** viettäköön sitä ateriaa. Ja jos joku muukalainen asuu sinun luonasi ja tahtoo viettää pääsiäistä **Herran kunniaksi**, niin *ympärileikkauttakoon* ... ja sitten käyköön sitä viettämään ... ja olkoon silloin niin kuin maassa syntynyt. Mutta yksikään *ympärileikkaamaton* älköön siitä syökö. Sama laki olkoon maassa syntyneellä ja muukalaisella, joka asuu teidän keskuudessanne” (2Ms 12:43-49).

Merkillepantavaa on, että esim. Punaisen meren *kasteiden esikuva* oli vielä tuolloin kaikkien heidän *edessään* oleva tapahtuma. Kun nyt UL:n Jumalan kansa koolla ollessaan nauttii muistoaterian, on sen perustus aivan sama kuin VL:n esikuvassa. Uuden Liiton kansa on ottanut vastaan Jumalan Sanan sisäisestä *mielenmuutoksesta*, parannuksesta eli poislähtemisestä tämän maailman ”Egyptistä” ja *kääntymisestä* Herran puoleen, *avuksi huutaen* Hänen Nimeään. Tämän seurauksena *Jumala on* käsittä *ympärileikkannut* heidän sydämensä *Messiaan ympärileikkauksella* Hengessä.

Jeshuan vastaanottaen ja Häntä seuraten UL:n seurakunta on lähtenyt ”tämän maailman Egyptistä” kohti taivaallista Luvattua Maata. Näin tehdessään se on syönyt pääsiäislampaan ”lihaa ja verta”. Syödessään ja juodessaan leipää ja viiniä, ”**meidän pääsiäislampaamme**” *vertauskuvia*, srk viettää siinä todellisen Pääsiäislampaamme **Jeshuan muistoateriaa**, julistaen ”Herran kuolemaa”; ja UL:n ateria on edelleen myös ”ateria Herran kunniaksi” (1Kr 5:7,8; 10:1,2; Rm 2:28,29; 2 Ms 12:43-49).

Evangelistojen ja apostoli **Paavalin** kautta välitetyistä **Jeshuan opetuksesta** käy ilmi, että se on **Liiton ateria**, jossa Jeshuan ruumiin ja veren leivästä ja viinistä **kiitetään** Isää Jumalaa. Ja tietenkin kertomuksista käy ilmi, ettei muistoateriaa edes järjestetä sellaisessa tilanteessa, josta on osallisena uskosta osattomia ihmisiä. ”Yksikään ympärileikkaamaton älköön siitä syökö”, on edelleen voimassa (1Kr 1:1-3; 11:23-32; Rm 2:28,29). Mutta **ihmisten tehtäväksi** ei ole asetettu sen vahtimista, onko **uskoa tunnustava** kanssamatkaa ja kelpollinen nauttimaan Jeshua muistoaterian – muulla tavalla, kuin pitämällä tässäkin esillä Jumalan väärentämätöntä Sanaa:

”Koetelkoon siis **ihminen itseänsä**, ja **niin** syököön tätä leipää ja juokoon tästä maljasta”(1Kr 11:28).

Apostolinen opetus Jeshuan muistoateriasta, ei sisällä minkäänlaisia muita osallistumista koskevia ohjeita kuin sen, että [uskovan] ”ihmisen tulee **koetella itseään**” osallistuessaan tähän muistoateriaan. Mitään opetusta ja säädöksiä ei ole annettu esim. siitä, että **missä ja milloin** sitä nautitaan, **ketkä** uskovat voivat **jakaa** ehtoollista, tai että sitä ylipäätään olisi jonkin/joidenkin jaettava ja että se olisi **joidenkin määrättyjen** ruumiin jäsenten valtuutus ja tehtävä.

Alkuseurakunnassa kokoonnuttiin **rakkaus-** ja **yhteysaterialle**, joka ilmensi sitä uutta yhteyttä, mikä heillä Messiaassa nyt oli sekä Jumalaan, että toisiinsa (Jd j.12). Apostoli Paavali puhuu tässä yhteydessä käyttäen myös ilmaisua ”Herran ateria” (1Kr 11:20-32). **Rakkausaterialla** ollessaan pääsiäislampaasta osallisiksi tulleet nauttivat muusta ruuasta **erotettuja** muistoaterian **leipää** ja **viiniä**. Ainoana **ehtona muistoaterian nauttimiselle** on, että siinä tilanteessa tulee kaiken – sekä yksilöä, että yhteisöä koskien – olla sopuoinnussa muistoaterian kanssa.

Elleivät **sisällinen tila** ja nauttijoiden **keskinäinen yhteys** todista ja julista sitä, mikä on muistoaterian sisältö, silloin sitä ei pidä nauttia eikä edes järjestää, koska silloin sellaisessa tilassa ja tilanteessa olevat ja siihen osallistuvat syövät ja juovat tuomioksensa. **Muistoaterian** tulee **julistaa** ruumiin Pään ja jäsenten **todellista keskinäistä yhteyttä** ja ykseyttä Messiaassa, sekä näkyväisille, että näkymättömille.

Siitä **missä ja milloin** muistoateriaa nautitaan, ilmoitetaan vain, että ”**niin usein kuin te syötte tätä leipää ja juotte tämän maljan ... siihen asti kuin Hän tulee**” (1Kr 11:26); ja että ”he ... mursivat kodeissa leipää”(Apt 2:46). On kyllä maininta siitä, että ”**viikon ensimmäisenä päivänä** (so. lauantai-iltana, eli kun **sapatti**, viikon **seitsemäs päivä**, oli auringon laskiessa vaihtunut viikon **ensimmäiseksi päiväksi**) he olivat kokoontuneet murtamaan leipää” (Apt 20:7).

Tämäkään maininta ei kuitenkaan sisällä mitään, minkä perusteella siitä seuraisi **oppi** jostakin ”**muistoateria -päivästä**”, tai jostakin erityisestä ”**muistoateria-kokouksesta**”, taikka siitä, että muistoateriaa ylipäätään tulisi ja voitaisiin nauttia esim. vain jonkin laajamittaisesti koolla olevan ja tiettyjen henkilöiden toimesta johdetun yhteisön kokoontumisessa. Voimassa on edelleen, että ”he [opetuslapset] mursivat kodeissa leipää”. Ja niin tulee olla yhä edelleen. Sen lisäksi muistoateria tietysti voidaan nauttia missä vaan, missä Jeshuan opetuslapsia on Hänen Nimessään yhdessä Hengessä kokoontuneena. Yksi tällainen tila voi luonnollisesti olla – kuten jo ateriaa asetettaessa – kokoontumisten vuoksi rakennettu tai muuten sitä varten käyttöön varattu, usein isomman joukon yhteen kokoontumisen mahdollistava tila.

On peräänkuulutettu sitäkin, että tarkoittaako Kirjoitusten ilmaisu ”leivän murtaminen” (esim. Apt 2:46; 20:7) yleensä-kään **muistoaterian** viettämistä, vai tarkoittaako se vain, että ”olivat kokoontuneet syömään yhdessä”. Asiayhteyden ja sen perusteella, että Jeshua asettaessaan muistoaterian, ”mursi leivän”, lienee selvää, että alkuseurakunnan uskovat olivat ”leivänmurtoon” kokoontuessaan, kokoontuneina **rakkaus-/yhteysaterialle**, minkä **yhteydessä** he myös **erottivat** ateria-aineksista **muistoaterian** leivän ja viinin, ja nauttivat ne siinä merkityksessä kuin Jeshua itse oli asettanut ja myöhemmin vielä apostoli Paavalin kautta opettanut. ”**Mursivat kodeissa leipää** ” (Apt 2:46) kuulostaisi myöskin peräti joutavalta erikseen mainittavaksi, mikäli sen sisältönä olisi vain että ”He söivät kodeissa”.

Alkusrk:n 3000 tai 5000 uskovaa Jerusalemissa eivät myöskään olleet kokoontuneina **yhteen kotiin** leipää murtamaan, vaan he toimivat siten kuin oli heidän normaalielämässään luonnollista. Sanotaan, että he ”pysyivät **apostolien opetuksessa ja keskinäisessä yhteydessä ja leivän murtamisessa ja rukouksessa**”. Kirjoitettu on myös, että ”he olivat alati, joka päivä, **yksimielisesti pyhäkössä**” (Apt 2:41-47). Pyhäkkö, VL:n ajalta oleva Jerusalemin temppeli, oli heidän luonnollinen kohtaamispaikkansa – niin kauan kuin vihamielinen ympäristö sen salli ja temppelirakennus vielä oli olemassa.

VL:n **temppelin tuhoamisen jälkeen**, he eivät ryhtyneet rakentamaan fyysisiä ”UL:n temppeleitä” (koska Jeshua ja apostolinsa eivät olleet mitään sellaista asettaneet – he kun olivat nyt itse Jumalan Temppeli (1Kr 3:16; 2Kr 6:16). He eivät myöskään rakentaneet mitään ”**kirkkoja**”, tai erityisiä ”rukoushuoneita”, vaan elivät kaikessa UL:n järjestyksen ja olosuhteiden, siis sen elämän puitteissa mikä heillä oli.

Vanhan Liiton esikuvallinen järjestys ja lain kirjaimelliset säädökset Jumala-suhteen ja jumalanpalveluksen määrittelijänä ja lain mukaan **kerran vuodessa** syötävä **esikuvallinen pääsiäislamm**, Aabib-kuussa vietettävä pääsiäinen ja happamatoman leivän juhla ja happamattomuus vaihtuivat **todellisen Pääsiäislampaan** tultua teurastetuksi Uuteen Liittoon, **jatkuvasti** vaalittavaksi **olotilaksi** – muistoaterian leipää ja viiniä yhdessä nauttien, mutta myös kaikkina muinakin aikoina, Häntä, Sanaa Hengessä, päivittäin syöden ja juoden:

”Jos me tunnustamme syntimme, on Hän uskollinen ja vanhurskas ... ja Jeshuan Messiaan ... veri puhdistaa meidät kaikesta synnistä ... Vähäinen hapatus hapattaa koko taikinan. Peratkaa pois vanha hapatus, että **olisitte uusi taikina**, niin kuin te **olettekin happamattomat**; sillä onhan meidän **Pääsiäislampaamme, Messias** teurastettu. Viettäkäämme siis juhlaa, ei vanhassa hapatuksessa eikä ilkeyden ja pahuuden hapatuksessa, vaan puhtauden ja totuuden happamattomuudessa” (1Jh 1:7-10; Kr

VALMISTUSPÄIVÄ

[Pääsiäisviikon tapahtumien sijoittuminen viikonpäiville Kirjoitusten mukaan]

- Mt 27:62:** ”Seuraavana päivänä, joka oli **valmistuspäivän** jälkeinen, ylipapit ja fariseukset kokoontuivat Pilatuksen luo”;
- Mk 15:42:** ”Ja kun oli jo tullut ilta, ja koska oli **valmistuspäivä**, se on sapatin aattopäivä”;
- Lk 23:54:** ”Ja silloin oli **valmistuspäivä**, ja sapatiti oli alkamaisillaan”;
- Jh 19:31:** ”Koska silloin oli **valmistuspäivä**, niin – etteivät ruumiit jäisi ristille sapatiksi, sillä **se sapatinpäivä oli Suuri** – juutalaiset pyysivät Pilatukselta, että ristiinnaulittujen sääriluut rikottaisiin ja ruumiit otettaisiin alas”;
- Jh 19:42:** ”Siihen he nyt panivat Jeshuan, koska oli juutalaisten **valmistuspäivä** ja se hauta oli lähellä”.

Kaikki neljä evankelistaa kertovat meille, että päivä, jolloin Herra Jeshua *lävistettiin* ja *haudattiin*, oli **valmistuspäivä**. Juutalaisessa kalenterissa ei ole valmistuspäivää. Selittääkseen, mitä tarkoittivat, he lisäsivät, että päivä oli ”ennen sapatia”. Päivä ennen sapatia on perjantai, viikon kuudes päivä. Kutsumme kuudetta päivää nimellä EREV SHABAT (= sapatiti-ilta).

Koska Herran piti olla maan povessa **3 päivää** ja **3 yötä**, meidän täytyy joko kieltää ajatus, että valmistuspäivä on sama kuin EREV SHABAT, tai että Herramme ei tarkoittanut, mitä Hän sanoi. Herran tuli olla ”maan povessa”, so. haudassa kolme *täyttä päivää* ja kolme *täyttä yötä*, eli 72 h.

Jos **valmistuspäivä** ei ollut viikon kuudes päivä, so. seitsemättä edeltävä päivä, joka juutalaisuudessa tunnetaan nimellä EREV SHABAT, miksi evankelistat sanovat, että se oli *ennen sapatia*? Kysymys on oikeutettu, ja annamme siihen vastauksen.

A. Raamattu antaa luettelon *kahdeksasta ajanjaksosta*, joilla on nimenä SHABAT:

- 1) Viikon *seitsemäs päivä*, yleinen **viikkosapatti**;
- 2) Happamattoman leivän juhlan *ensimmäinen päivä*, so. Aabib-kuun 15 pv, PESAH [eli pääsiäinen];
- 3) Happamattoman leivän juhlan *viimeinen päivä*, Aabib-kuun 21. päivä;
- 4) Esikoishedelmien päivä, joka tunnetaan myös nimellä *viikkojuhla* SHAVUOT [eli Helluntai];
- 5) Muistopäivä, joka tunnetaan myös *pasuunansoiton päivänä* ROSH HASHA NAA – uusi vuosi;
- 6) Sovintopäivä, JOM HAKIPPURIM [eli ”Suuri sovituspäivä”];
- 7) Lehtimajanjuhlan *ensimmäinen päivä*, Tishri-kuun 15. päivä;
- 8) Juhlakokous, *Lehtimajanjuhlan päätyttyä*, Tishri-kuun 22. päivä, SHMINI HA-AZERET eli SIMHAT TORAA

B. Ne, jotka käänsivät *alkuperäiset evankeliumit* * ei-juutalaisille lukijoille, täydensivät tekstiä, tehdäkseen sen helpommin ymmärrettäväksi. Näiden täydennysten vuoksi he aiheuttivat ongelmia meille, sillä alkuperäiset tekstit ovat hävinneet tai tahallisesti tuhotut apostolien ajan jälkeen juutalaisvihamielisten teologien toimesta. He tekivät kaikkensa poistaakseen juutalaisuuden ja erottaakseen kristillisyyden siitä niin kauaksi kuin mahdollista.

Päivä ennen ensimmäisen (Aabib) kuun 15. päivää oli valmistuspäivä. Se oli Aabib-kuun 14. päivä, jolloin Pääsiäis-lammas uhrattiin temppelissä, kuten oli määrätty 2Ms 12:6 ja 4Ms 9:2,3. Neljästoista päivä ei ole sapatiti, mutta 15. päivä on. Tämän vuoksi meille kerrotaan, että *valmistuspäivä* oli *ennen sapatia*. Se siitä. Ongelma on siinä, mille *viikonpäivälle* valmistuspäivä sattui sinä vuonna. –Oliko se viikon kuudes – perjantai? Joskus Aabib-kuun 14. päivä sattuu perjantaiksi.

Evankeliumien huolellinen tarkastelu ilmaisee meille *kaksi sapatia*: sapatiti Aabib-kuun 15. päivä = **happamattoman leivän juhlan ensimmäisen päivän** [”**Suuren sapatiti**”, Jh 19:31], ja *viikkosapatiti* [Lk 23:56]. Lukekaamme huolellisesti, kun Markus mainitsee, että kun Joosef [Arimatialainen] saapui Pilatuksen luo pyytämään Mestarin ruumista, oli jo ilta (Mk 15:42). Ilta Jerusalemissa 14. päivä Aabib-kuuta alkaa n. klo 17, jolloin juhla-kynttilät sytytettiin, kaikki työnteko lakkasi ja kaupat suljettiin.

Jh 19:42 käy selväksi, että koska juhla tuli pyhittää (sytyttämällä kynttilät), ei ollut aikaa mennä yleiselle hautausmaalle Öllyvuorelle ja kaivaa hautaa sinne. Ruumis toimitettiin kiireesti Joosefin [Arimatialainen] hakattuun perhehautaan, joka oli läheisessä puutarhassa. Hautaukseen osallistujat palasivat koteihinsa ja asuinpaikkoihinsa, koska ei ollut mitään enempää tehtävissä.

Lk 23:56 ilmoittaa, että ristiltä oton ja hautauksen todistajina olleet naiset palasivat koteihinsa ja asuntoihinsa ja valmistivat hyvänhajuisia yrttejä ja voiteita balsamoidessaan Mestarin ruumiin ja ”lepäsivät sapatiti päivän lain käskyn mukaan”. Tämä sapatiti oli **viikkosapatti**, viikon seitsemäs päivä, mikä käy selväksi seuraavan luvun ensimmäisestä jakeesta (Lk 24:1). *Hyvänhajuiset yrtit* ja *voiteet* eivät olleet valmiina saatavilla, vaan **Mk 16:1** sanoo, että ne *ostettiin* ja *milloin* ne ostettiin: kun sapatiti oli päättynyt. Tämän täytyy olla **juhlasapatti**, ensimmäinen happamattoman leivän juhlan sapatiti [eli ”**suuri sapatiti**”, Jh 19:31].

Hyvien naistemme palatessa kotiin Golgatalta ja haudalta, juhlan pyhitys oli mennyt ohi, kaupat kiinni, eikä enää voitu mitään ostaa. He pysyivät kotona ja lepäsivät kuten oli käsketty 3Ms 23:7. Tämän *sapatin jälkeen* he menivät basaariin, ostivat yrtit ja voiteet, palasivat kotiin, valmistivat ne, ja silloin oli **viikkosapatti** jo alkamassa, se, joka mainitaan Lk 23:56. He pysyivät kotona ja lepäsivät. *Tämän sapatin jälkeinen* päivä oli viikon *ensimmäinen päivä*. Tämän päivän aamuna anivarhain he tulivat haudalle aikoen balsamoida Mestarin ruumiin, mutta hauta oli tyhjä. Mestarin ruumis ei ollut siellä, sillä Jeshua Mestari oli **noussut ylös**, murtanut haudan ja **HÄN ELI** !

Taaksepäin laskien saamme selville, **minä viikonpäivänä** Mestari ristiinnaulittiin ja haudattiin:

- 1) Viikkosapatti, Lk 23:56 – **lauantai**, päivä KOLME [**yösnousemuspv**]
- 2) Päivä, jolloin hyvänhajuiset yrtit ja voiteet asetettiin ja valmistettiin
– **perjantai**, päivä KAKSI
- 3) Markuksen sapatti [16:1], joka oli *ennen* perjantaita, ensimmä. pääsiäispäivä
– **torstai**, päivä YKSI

Raamatullisesti päivät lasketaan *illasta iltaan, auringonlaskusta auringonlaskuun*. *Juhlasapatin vuoksi*, joka oli pyhitettävä, **Mestarin ruumis haudattiin** n. puoli tuntia ennen torstain alkamista so. **keskiviikkona**. Ruumis siis **lepäsi haudassa** tästä ajankohdasta (n. klo 17-18) laskien **viikkosapatin iltaan** – joka on **lauantai – tasan 72 tuntia**, eli ”**kolme päivää ja kolme yötä**”, mikä oli profeetta **Joonan** esikuvassa [Jna 2:1] esitetty *totuudellisen Mestarin sanojen mukaan* [Mt 12:40], ja joka tarkoitti mitä sanoi ja sanoi mitä tarkoitti.

Mestari nousi kuolleista sapatin lopussa, eikä viikon ensimmäisen päivän aamuna. Hänen ylösnousemuksensa tosiasia ja totuus tuli tunnetuksi viikon ensimmäisen päivän aamun sarastaessa, kun uskolliset naiset tulivat balsamoimaan ja näkivät tyhjän haudan ja **ELÄVÄN HERRAN** ! (**Moshe Immanuel Ben Meir**, Jerusalem I/75).

Allekirjoittaneen lisäykset; täydennykset [] edellä:

- 1) *Kirkkoisien **Papias** (n. 130 jKr.), **Irenaeus** (n. 130-) ja **Kleemens Aleksandrialainen** (n. 150-) mukaan ”Matteus kirjoitti evankeliuminsa *heprean kielellä* tai *heprealaisella murteella* eli *aramaaksi*” (IRT p. 4996; UTN, osa I, s. 219, 220; **Roy A. Reinhold**: ”Oliko viimeinen ehtoollinen pääsiäisateria? 2002, osa 1/3 /www.arvioikaa.com).
- 2) ”Kielitiede on osoittanut, että *hepreankieliset tekstit* ovat olleet pohjana sille *myöhemmälle kreikankieliselle tekstile*, joka on meille säilynyt; ja: nämä *evankeliumien kreikannokset* on muinoin käännetty niin uskollisesti *juutalaisen [todennäköisimmin arameankielisen] alkutekstin* pohjalta, että ne kelpaavat nykyajankin Raamatun kääntäjille sanatarkan kääntämisen esikuvaksi” (Prof. **Aapeli Saarisalo**: *Sydämeni asioita*, s. 7, v. 1983).
- 3) Lk 24:21:n *aramaankielinen* alkuteksti on: ”Ja katso, *kolme päivää* on siitä, kun kaikki tämä tapahtui (Ei ”kolmas” pv, kuten *kreikankielinen* käännösteksti, ja siitä tehty muut raamatunkäännökset). Edellä olevan, ja profetian (Jna 2:1; Mt 12:39,40) Jeshuan haudassaolosta mukainen on myös mm. seuraavien suomenkielisten raamatunkäännösten Mk 8:31:n Sana; KR:t -38/-92, Raamattu kansalle 2012 ja UTN: ”... ja *kolmen päivän perästä/jälkeen/kuluttua*” Hän nousee ylös/kuolleista.
- 4) **Moshe Ben Meirin** (ja useimpien puhujien ja kirjoittajien yleensä) käyttämän, Baabelista israelilaisille tulleen, babylonialaisen ”**Niisan**”-kuun olen vaihtanut *JHWH:n* Moosekselle puhuessaan oikeasti käyttämäksi alkuperäi seksi, hepreankieliseksi ja raamatulliseksi ”**Aabib**” (”**Vihreä tähti**”) -kuukaudeksi (2Ms 12:1,2,17,18; 13:1-4; 23:15; 34:18; 5Ms 16:1).